مقاله تحقیقی

دوفصلنامه آموزش پزشکی
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل
دوره هشتم، شمارهٔ ۱، پاییز – زمستان ۱۳۹۸، صفحه ۲۲-۱۵

بررسی نگرش و آگاهی اعضای هیئت علمی و دستیاران رشته های دندانپزشکی اصفهان نسبت به پدیده سرقت علمی–ادبی در سال ۱۳۹۶

دکتر ندا کارگهی(DDS)[۱] ، دکتر فروز کشانی(DDS)[۲]*، امیرحسین شاه سیاه(Dental Student)[۳]

۱. مرکز تحقیقات دندان پزشکی، گروه آسیب شناسی دهان و دندان، دانشکده ی دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
۲. مرکز تحقیقات دندان پزشکی، گروه آسیب شناسی دهان و دندان، دانشکده ی دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
۳. دانشکده ی دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

دریافت: ۹۸/۶/۱۳، اصلاح: ۹۸/۱۲/۲۱، پذیرش:۹۸/۱۲/۲۴

خلاصه

سابقه و هدف: سرقت علمی ـ ادبی به خود نسبت دادن کار دیگری بدون اجازه آن فرد اطلاق می شود. هدف از این مطالعه تعیین میانگین نمره آگاهی و ارزیابی نگرش دستیاران و اعضای هیئت علمی رشته های دندانپزشکی اصفهان نسبت به پدیده سرقت علمی ـ ادبی بود.

مواد و روشها: این مطالعه ی توصیفی تحلیلی پرسشنامه ای بر روی ۵۹ نفر از دستیاران تخصصی و ۵۲ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده ی دندان پزشکی اصفهان درسال ۹۶ انجام شد. سوالات پرسش نامه مشتمل بر سه بخش بود بخش نخست میزان برخورد و آشنایی دستیاران واعضای هیئت علمی با این پدیده ، بخش دوم مربوط به آگاهی و بخش سوم مربوط به نگرش بود. داده ها توسط نرم افزار SPSS و با آزمون های آماری tمستقل و توصیفی ارزیابی شدند.($P \leq ۰/۰۰۱$).

یافته ها: میانگین نمره آگاهی اساتید ۶۱,۵ درصد و دستیاران ۶۲,۰۱ درصد بوده است که اختلاف معنی داری را نشان نمی دهد. در بررسی سوالات مرتبط با ارزیابی نگرش هر دو گروه مطالعه بالاترین درصد موافقت با علت ارتکاب سرقت علمی – ادبی را عدم دارابودن مهارت کافی در نگارش متون علمی دانستند. تمایل به اعمال مجازات سخت گیرانه برای مرتکبین در بین اساتید پررنگ تر بود. همچنین اساتید پیامد عمده ی این پدیده را آسیب به جامعه ی علمی دانستند در حالی که دستیاران نادرست بودن این پدیده را بیشتر به علت مغایرت با قوانین ذکر کردند.

نتیجه گیری: آگاهی و نگرش ارزیابی شده در مطالعه تا رسیدن به حد ایده آل فاصله داشته و برگزاری دوره های نگارش متون علمی با تمرکز بر این پدیده توصیه می شود.

واژه های کلیدی: نگرش، آگاهی، دستیاران و اعضای هیئت علمی دندان پزشکی، سرقت علمی، ادبی

مقدمه

سرقت علمی ـ ادبی به استفاده ی نا به جا از کارها یا افکار فردی دیگر یا به بیان بهتر استفاده از اطلاعات انتشار یافته یا نیافته فردی دیگر به همان زبان اصلی یا به صورت ترجمه بدون ارجاع دادن به مولفان اصلی اطلاق شود.(۱). نخستین استفاده از اصطلاح سرقت علمی ـ ادبی به قرن نخست بر می گردد که به وسیله فردی به نام marcus valerius برای توصیف سرقت دستاوردهای فکری بدون اطلاع صحیح نویسندگان اصلی به کار رفت (۲). حتی دانشمندان مشهوری چون نیوتن و فیثاغورس هم بعد از بررسی کارهایشان توسط سایر دانشمندان، متهم به سرقت علمی ـ ادبی در کارهای خود شدند. (۴-۳). امروزه این مسئله به یک نگرانی بزرگ تبدیل شده است. برخلاف نگرش منفی جامعه ی علمی نسبت به این پدیده آمارها نشان می دهد بخش قابل توجهی از محققان سرقت علمی ـ ادبی انجام می دهند(۵). کل تعداد مقالات انتشار یافته در این زمینه هم توسط محققین ایرانی بین سال های ۲۰۰۷-۲۰۱۱، ۷۲۱۷۹ عدد بوده است. تعداد ارجاعات به مقالات ایرانی و رتبه ی ایران در تعداد مقالات انتشار یافته ISI هم به ترتیب ۲۹۴۷۳۵ و ۲۹ بوده است, دانشگاه علوم پزشکی تهران به مدت ۹ سال پیاپی رتبه ی نخست را در زمینه ی پژوهش در این موضوع به خود اختصاص داد(۶). درخصوص ارزیابی سرقت علمی ادبی مطالعات متفاوتی درنقاط مختلف دنیا انجام شده است. درمطالعه ای که توسط پورلجال و همکاران در سال۲۰۱۲ در دانشگاه علوم پزشکی همدان بر روی دانشجویان و اعضای دانشکده انجام شد به این نتیجه رسیدند اختلاف آماری معناداری نسبت به ارتکاب سرقت علمی ـ ادبی بین افراد با مدرک تحصیلی متفاوت مشاهده نشد(۷). در مطالعه ای که توسط قره داغی و همکاران در سال ۲۰۱۳ در دانشگاه علوم پزشکی تهران روی دانشجویان این دانشگاه انجام گردید، آگاهی دانش جویان نسبت به سرقت علمی ـ ادبی نسبتاً ضعیف بود و همچنین آن ها پیشنهاد کردند دوره هایی با توجه خاص به سرقت علمی ـ ادبی ممکن است در این زمینه کمک کننده باشد(۶). مطالعه ای که توسط سینگ و همکاران در هند بر روی دندان پزشکان انجام شد، نشان داد اظهار به ارتکاب به سرقت علمی ـ ادبی در دندانپزشکان وجود دارد و تنها روش کاهش موثرآن، آگاهی ـ بخشیدن به محققان، استفاده از تکنولوژی در ارزیابی این پدیده و مجازات سخت گیرانه می باشد(۸). همچنین Mavrinac و همکاران در سال ۲۰۱۰ به طراحی پرسشنامه ای درخصوص نگرش نسبت به پدیده ی سرقت علمی ادبی پرداختند(۹). بنابراین

* نویسنده مسئول: فروز کشانی
آدرس: اصفهان، دانشگاه علوم پزشکی، دانشکده دندانپزشکی، گروه آسیب شناسی دهان و دندان تلفن: ۰۳۱۳۳۰۳۳۹۵
Email: f_keshani@dnt.mui.ac.ir

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-07]

با توجه به اهمیت این موضوع و فقدان پژوهشی در این رابطه در دانشکده دندانپزشکی اصفهان بر آن شدیم آگاهی و نگرش دستیاران و اعضای هیئت علمی دندانپزشکی را نسبت به این پدیده ارزیابی کرده و با بهره گیری از نتایج آن در جهت ارتقای دانش و نگرش آن ها کوششی کرده باشیم.

مواد و روشها

دراین مطالعه توصیفی تحلیلی از نوع پرسش نامه ای برای جمع آوری اطلاعات مربوط به آگاهی و نگرش شرکت کنندگان از پرسش نامه ای استفاده شد. این پرسش نامه با اقتباس از پرسش نامه های سه مقاله در این رابطه (یک تحقیق انجام شده در ایران و دو کار در هند و کراواسی) تهیه شده است. سوالات پرسشنامه مشتمل بر سه بخش می باشد. بخش نخست میزان برخورد و آشنایی دستیاران با این پدیده را طی چند سوال ارزیابی کرد بخش دوم سوالات مربوط به آگاهی و بخش سوم سوالات مربوط به نگرش می باشد. سوالات قسمت نگرش پرسشنامه از دو مقاله مرتبط در هند و کرواسی اقتباس شد. قسمت بررسی آ گاهی مشتمل بر۵ سوال بود که از مقاله قره داغی و همکاران از زبان انگلیسی به فارسی ترجمه گردید و روایایی وپایایی این سوالات در مقاله مربوط محاسبه شده بود (۶). در ابتدا پرسش نامه در اختیار سر دبیر مجله ی انگلیسی و فارسی دانشکده قرار گرفت و سر دبیران محترم با توجه به احاطه ای که روی این موضوع یعنی سرقت علمی ادبی داشتند نظرات خود از لحاظ محتوای کیفی پرسشنامه را بیان کردند. سپس برای بررسی ثبات درونی، پرسش نامه توسط ۲۰ درصد از جامعه ی مورد مطالعه تکمیل شد و آلفای کرونباخ قابل قبول از نظر متخصص آمار برای بخش نگرش به دست آمد. پرسشنامه ها در زمان های استراحت دستیاران و اعضای هیئت علمی بین آنها توزیع شد به همراه یک بسته استیکر یادداشت بعنوان تشکر از وقتی که برای پرکردن پرسشنامه صرف می کنند. در آخر داده ها به نرم افزار SPSS منتقل و داده های به دست آمده توسط روش های آماری توصیفی و tمستقل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. به منظور نمره دهی به سوالات بخش آگاهی، به هر پاسخ صحیح نمره ۱ و هر پاسخ غلط نمره ۰ داده شده و به درصد تبدیل شده است. نمره برای هر یک از سوالات بخش نگرش بر طبق لیکرت کدگذاری شد. به این صورت که برای سوالاتی که دارای بار نگرش مثبت هستند به ازای هر پاسخ کاملا مخالف نمره۰ مخالف نمره۱ بدون نظر نمره۲ موافقم نمره ۳ کاملا موافقم نمره ۴ در نظر گرفته شده و به درصد تبدیل شده است و برای سوالاتی که بار نگرش منفی دارند، گزینه ها برعکس نمره دهی شده است.

یافته ها

در این تحقیق نگرش و آگاهی ۵۹ دستیار و ۵۲ نفر از اعضای هیئت علمی رشته‌های دندانپزشکی اصفهان نسبت به پدیده سرقت علمی-ادبی در سال ۱۳۹۶ توسط پرسشنامه مذکور در روش اجرا مورد بررسی قرار گرفت.

الف: اعضای هیئت علمی: سابقه پژوهشی اعضای هیئت علمی مورد بررسی از ۱ تا ۳۲ با میانگین ۱۰/۷ و انحراف معیار ۸ سال بود. ۹۶/۲ درصد اساتید اظهار داشتندکه با پدیده سرقت علمی و ادبی در نگارش متون علمی آشنایی دارند. ۶۱/۵ درصد با سرقت علمی و ادبی در یک متن برخورد داشته‌اند. تنها ۱۹/۲ درصد عنوان داشته‌اند که در برنامه درسی دانشگاه توضیح در مورد سرقت علمی و ادبی دریافت کرده‌اند. ۵۰ درصد اساتید در سمینار یا کنفرانسی که پیرامون سرقت علمی و ادبی صحبت شده است شرکت کرده‌اند و ۵۵/۸ درصد آنها مقاله یا متنی در مورد سرقت علمی و ادبی مطالعه کرده‌اند.میانگین نمره آگاهی اساتید در مورد سرقت علمی – ادبی ۶۱/۵ با انحراف معیار ۲۵ به دست آمد. طبق جدول شماره ۱ بیشترین آگاهی اساتید مربوط به سوال چهارم با ۶۵,۴ درصد فراوانی پاسخ صحیح و کمترین آگاهی مربوط به سوال پنجم با ۵,۸ درصد فراوانی پاسخ صحیح بود. توزیع فراوانی نگرش اساتید نسبت به هرسوال در جدول شماره ۲ آمده است. برای نمره دهی پرسش های سوم، پنجم، هفتم، هشتم، نهم، دهم، یازدهم، دوازدهم، سیزدهم، چهاردهم و پانزدهم جدول که دارای بار نگرش مثبت هستند به ازای هر پاسخ کاملا مخالف نمره۰ مخالف نمره۱ بدون نظر نمره ۲ موافقم نمره ۳ کاملا موافقم نمره ۴ در نظر گرفته شده وسپس درصد داده شده است و برای سایر سوالات که بار نگرش منفی دارند، گزینه ها برعکس نمره دهی شده است.

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی آگاهی اساتید دندانپزشکی به تفکیک هر سوال

متن سوالات آگاهی اساتید	افراد باپاسخ درست		افراد باپاسخ نادرست	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد
یک دانشجو جملاتی ۱۵-۱۰ کلمه ای را از منابع مختلف استخراج کرده و در کنار هم قرار داده است. او چند جمله از خودش به آن ها افزوده و پاراگراف را کامل کرده است. تمام منابع در لیست انتهایی مقاله ذکر شده است . آیا کار این دانشجو نمونه از سرقت علمی-ادبی است . پاسخ صحیح: بلی	۱۶	۳۰,۸	۳۶	۶۹,۲
یک دانشجو پاراگرافی را از کتاب مرجع کپی می کند. سپس تغییرات کوچکی را (جایگزینی چند فعل و صفت) را در آن اعمال می کند، در انتهای مقاله کتاب مرجع مذکور در لیست منابع آورده شده است، آیا این کار نمونه ای از سرقت علمی-ادبی است؟ پاسخ صحیح:بلی	۲۹	۵۵,۸	۲۳	۴۴,۲
یک دانشجو پاراگرافی را با تغییر در ساختار و نحوه قرارگیری جملات و به زبانی دیگر ترجمه و تفسیر می کند. بعضی از جزئیات نیز تغییر داده می شود. منبع این پاراگراف در فهرست منابع انتهای مقاله موجود است ایا این کار نمونه ای از سرقت علمی-ادبی است؟ پاسخ صحیح: خیر	۲۰	۳۸,۵	۳۲	۶۱,۵
یک دانشجو پاراگرافی را از منبعی کپی می کند. او یکی دو جمله را حذف کرده و یکی دو جمله را جابجا می کند. منبع در لیست انتهای مقاله موجود است آیا این کار نمونه ای از سرقت علمی-ادبی به شمار می رود. پاسخ صحیح: بلی	۳۴	۶۵,۴	۱۸	۳۴,۶
یک دانشجو یک پاراگراف را با استفاده از نشانه های (‘) یا با استفاده از فونت ایتالیک نقل قول می کند. او منبع این پاراگراف را در متن نام برده و در لیست انتهای مقاله نیز می آورد. آیا این کار او نمونه ای از سرقت علمی-ادبی به شمار می رود؟ پاسخ صحیح:خیر	۳	۵,۸	۴۹	۹۴,۲

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-07]

ب: دستیارها: ۹۳/۲ درصد دستیارها سابقه نگارش متن علمی داشته‌اند. ۸۳/۱ درصد آنها با پدیده سرقت علمی و ادبی در نگارش متون علمی آشنایی دارند. ۴۷/۵ درصد با سرقت علمی و ادبی در یک متن برخورد داشته‌اند. ۵۹/۳ درصد عنوان داشته‌اند که در برنامه درسی دانشگاه توضیح در مورد سرقت علمی و ادبی دریافت کرده‌اند. ۴۹/۲ درصد در کلاس‌هایی که پیرامون سرقت علمی و ادبی صحبت شود و ۵۰ درصد در سمینار یا کنفرانسی که پیرامون سرقت علمی و ادبی صحبت شده است شرکت کرده‌اند. ۴۰/۷ درصد سابقه سوال و نظرخواهی از اساتید در مورد سرقت علمی و ادبی داشتند و ۴۵/۸ درصد مقاله یا متنی در مورد سرقت علمی و ادبی مطالعه کرده‌اند. میانگین نمره آگاهی دستیارها در مورد سرقت علمی و ادبی ۶۱/۵ با انحراف معیار ۲۵ به دست آمد. طبق جدول شماره ۳ بیشترین آگاهی دستیاران مربوط به سوال پنجم با ۸۸،۱ درصد فراوانی پاسخ صحیح و کمترین آگاهی مربوط به سوال اول با ۴۴ درصد فراوانی پاسخ صحیح بود. توزیع فراوانی نگرش دستیارها نسبت به هرسوال در جدول شماره ۴ آمده است.

ج: مقایسه دو گروه: آزمون t مستقل نشان داد که میانگین نمره آگاهی در مورد سرقت علمی و ادبی بین اساتید و دستیارها اختلاف معنادار نداشت (P=۰/۹۱) اما میانگین نمره نگرش در مورد سرقت علمی و ادبی در اساتید بطور معناداری بیشتر از دستیارها بود (P=۰/۰۰۱). یا به عبارت دیگر درکل نگرش اساتید نسبت به پدیده سرقت علمی-ادبی منفی تر از دستیاران بوده است (نمودار ۱).

جدول شماره ۲ : توزیع فراوانی نگرش اساتید دندانپزشکی به تفکیک هر سوال

متن سوالات نگرش اساتید	افراد کاملا مخالفم		افراد مخالفم		افراد بدون نظر		افراد موافقم		افراد کاملا موافقم	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
ارتکاب سرقت علمی ادبی به علت هرگز گرفتار نشدن	۶	۱۱،۵	۱۶	۳۰،۸	۹	۱۷،۳	۱۷	۳۲،۷	۴	۷،۷
ارتکاب سرقت علمی ادبی به علت این که می گویند همه این کاررا انجام میدهند	۷	۱۳،۵	۱۶	۳۰،۸	۷	۱۳،۵	۱۸	۳۴،۶	۳	۵،۸
ارتکاب سرقت علمی ادبی زیرا در نگارش متون علمی مهارت کافی ندارند	۰	۰	۱	۱،۹	۳	۵،۸	۲۸	۵۳،۸	۲۰	۳۸،۵
ارتکاب سرقت علمی ادبی زیرا با این کار می خواهند باعث صرفه جویی درزمان شوند	۳	۵،۸	۱۰	۱۹،۲	۷	۱۳،۵	۲۷	۵۱،۹	۵	۹،۶
برای مجازات سرقت علمی-ادبی باید مقاله فرد بازگشت شود و تا مدتی به او اجازه ی نگارش مقاله داده نشود	۰	۰	۱۰	۱۹،۲	۹	۱۷،۳	۲۴	۴۶،۲	۹	۱۷،۳
از آنجایی که گهگاه سرقت علمی اجتناب ناپذیر است اعمال مجازات نباید صورت بگیرد....	۱۳	۲۵	۲۶	۵۰	۸	۱۵،۴	۵	۹،۶	۰	۰
این پدیده باعث از بین رفتن روح تحقیق و پژوهش در جامعه می شود	۰	۰	۸	۱۵،۴	۷	۱۳،۵	۲۷	۵۱،۹	۱۰	۱۹،۲
این پدیده باعث احساس عدم امنیت در سایر محققان می گردد	۰	۰	۵	۹،۶	۳	۵،۸	۳۶	۶۹،۲	۸	۱۵،۴
این پدیده باعث بدبینی و بی اعتمادی نسبت به جامعه علمی می شود	۰	۰	۱	۱،۹	۰	۰	۳۶	۶۹،۲	۱۵	۲۸،۸
دراین نتیجه این پدیده جامعه ی علمی متوجه می شود و اعتبار فرد از دست می رود	۰	۰	۴	۷،۷	۸	۱۵،۴	۳۲	۶۱،۵	۸	۱۵،۴
علت نادرست بودن این پدیده آن است که این کارازنظرعلمی وقانونی اشتباه می باشد	۰	۰	۱	۱،۹	۴	۷،۷	۳۳	۶۳،۵	۱۴	۲۶،۹
علت نادرست بودن این پدیده آن است که متونی که در آن از این پدیده استفاده شده است نشان دهنده ی دانش نگارنده نیست.	۰	۰	۵	۹،۶	۷	۱۳،۵	۳۱	۵۹،۶	۹	۱۷،۳
علت نادرست بودن این پدیده آن است که مولف متن به استفاده از این پدیده عادت کرده و در نگارش متون علمی تخصص پیدا نمی کند.	۲	۳،۸	۴	۷،۷	۴	۷،۷	۳۴	۶۵،۴	۸	۱۵،۴
علت نادرست بودن این پدیده آن است که کسی که مرتکب سرقت علمی- ادبی می شود در واقع به جامعه علمی آسیب می رساند.	۰	۰	۲	۳،۸	۶	۱۱،۵	۳۴	۶۵،۴	۱۰	۱۹،۲
علت نادرست بودن این پدیده آن است که این کار به بدی تقلب در یک امتحان است.	۰	۰	۵	۹،۶	۶	۱۱،۵	۲۸	۵۳،۸	۱۳	۲۵
سرقت علمی ادبی پدیده درستی است زیرا گاهی اوقات به علت مشخص بودن تعاریف در برخی موضوعات بدون استفاده از کلمات دیگران نمی توان متنی نوشت.	۳	۵،۸	۹	۱۷،۳	۱۴	۲۶،۹	۲۴	۴۶،۲	۲	۳،۸
پدیده درستی است زیرابرای افرادی که به زبانی تسلط ندارنداستفاده ازمتنی دیگربه آن زبان کمک کننده است.	۳	۵،۸	۱۴	۲۶،۹	۸	۱۵،۴	۲۵	۴۸،۱	۲	۳،۸
سرقت علمی ادبی پدیده درستی است زیر اگر مولف یک متن اجازه ی استفاده از متن خود را بدهد کار ناپسندی محسوب نمی شود.	۴	۷،۷	۱۵	۲۸،۸	۶	۱۱،۵	۲۶	۵۰	۱	۱،۹
سرقت علمی ادبی پدیده درستی است زیرا سرقت علمی در بخش هایی از یک مقاله در صورتی که ارزش علمی آن کار بالا باشد قابل اغماض است	۸	۱۵،۴	۲۶	۵۰	۹	۱۷،۳	۹	۱۷،۳	۰	۰
سرقت علمی ادبی پدیده درستی است زیر از انجا که سرقت علمی گرفتن جملات و کلمات از سایرین می باشد نه چیزهای با ارزش این پدیده تخلف جدی محسوب نمی شود.	۱۰	۱۹،۲	۲۶	۵۰	۱۲	۲۳،۱	۴	۷،۷	۰	۰

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-07]

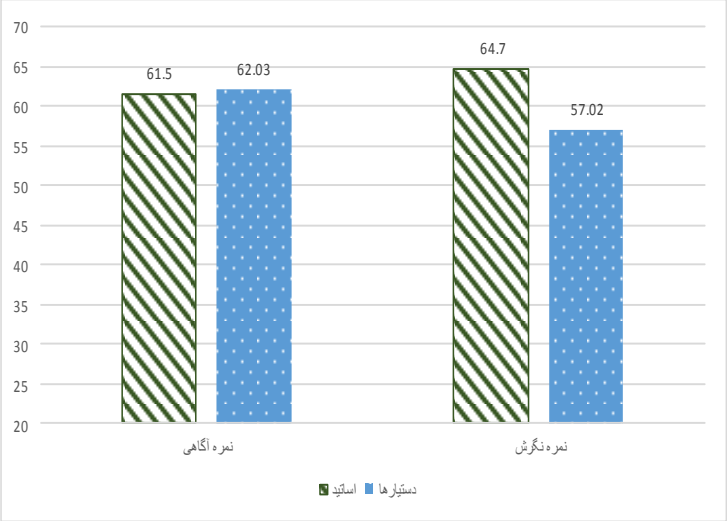
جدول شماره ۳:توزیع فراوانی آگاهی دستیاران دندانپزشکی به تفکیک هر سوال

متن سوالات آگاهی دستیاران	افراد باپاسخ درست		افراد باپاسخ نادرست	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد
یک دانشجو جملاتی ۱۵-۱۰ کلمه ای را از منابع مختلف استخراج کرده و در کنار هم قرار داده است. او چند جمله از خودش به آن ها افزوده و پاراگراف را کامل کرده است. تمام منابع در لیست انتهایی مقاله ذکر شده است . آیا کار این دانشجو نمونه از سرقت علمی-ادبی است. پاسخ صحیح:بلی	۲۶	۴۴	۳۳	۵۶
یک دانشجو پاراگرافی را از کتاب مرجع کپی می کند. سپس تغییرات کوچکی را (جایگزینی چند فعل و صفت) را در آن اعمال می کند، در انتهای مقاله کتاب مرجع مذکور در لیست منابع آورده شده است، آیا این کار نمونه ای از سرقت علمی-ادبی است؟ پاسخ صحیح:بلی	۳۴	۵۷,۶	۲۵	۴۲,۴
یک دانشجو پاراگرافی را با تغییر در ساختار و نحوه قرارگیری جملات و به زبانی دیگر ترجمه و تفسیر می کند. بعضی از جزئیات نیز تغییر داده می شود. منبع این پاراگراف در فهرست منابع انتهای مقاله موجود است ایا این کار نمونه ای از سرقت علمی-ادبی است؟ پاسخ صحیح:خیر	۳۷	۶۲,۷	۲۲	۳۷,۳
یک دانشجو پاراگرافی را از منبعی کپی می کند. او یکی دو جمله را حذف کرده و یکی دو جمله را جابجا می کند. منبع در لیست انتهای مقاله موجود است آیا این کار نمونه ای از سرقت علمی-ادبی به شمار می رود. پاسخ صحیح:بلی	۳۳	۵۵,۹	۲۶	۴۴,۱
یک دانشجو پاراگرافی را از منبعی کپی می کند. او یکی دو جمله را حذف کرده و یکی دو جمله را جابجا می کند. منبع در لیست انتهای مقاله موجود است آیا این کار نمونه ای از سرقت علمی-ادبی به شمار می رود. پاسخ صحیح:بلی	۵۲	۸۸,۱	۷	۱۱,۹

جدول شماره ٤ : توزیع فراوانی نگرش دستیاران دندانپزشکی به تفکیک هر سوال

متن سوالات نگرش دستیاران	افراد کاملا مخالفم		افراد مخالفم		افراد بدون نظر		افراد موافقم		افراد کاملا موافقم	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
ارتکاب سرقت علمی ادبی به علت هرگز گرفتار نشدن	۵	۸,۵	۱۳	۲۲	۱۲	۲۰,۳	۱۷	۲۸,۸	۱۲	۲۰,۳
ارتکاب سرقت علمی ادبی به علت این که می گویند همه این کاررا انجام میدهند	۲	۳,۴	۱۵	۲۵,۴	۱۱	۱۸,۶	۲۰	۳۳,۹	۱۱	۱۸,۶
ارتکاب سرقت علمی ادبی زیرا در نگارش متون علمی مهارت کافی ندارند	۰	۰	۷	۱۱,۹	۱۰	۱۶,۹	۲۱	۳۵,۶	۲۱	۳۵,۶
ارتکاب سرقت علمی ادبی زیرا با این کار می خواهند باعث صرفه جویی درزمان شوند	۳	۵,۱	۲	۳,۴	۱۳	۲۲	۱۸	۳۰,۵	۲۳	۳۹
برای مجازات سرقت علمی-ادبی باید مقاله فرد بازگشت شود و تا مدتی به او اجازه ی نگارش مقاله داده نشود	۵	۸,۵	۱۷	۲۸,۸	۱۰	۱۶,۹	۱۸	۳۰,۵	۹	۱۵,۳
از آنجایی که گهگاه سرقت علمی اجتناب ناپذیر است اعمال مجازات نباید صورت بگیرد....	۱۳	۲۲	۱۵	۲۵,۴	۱۴	۲۳,۷	۱۵	۲۵,۴	۱	۱,۷
این پدیده باعث از بین رفتن روح تحقیق و پژوهش در جامعه می شود	۳	۵,۱	۱۲	۲۰,۳	۱۰	۱۶,۹	۲۲	۳۷,۳	۱۲	۲۰,۳
این پدیده باعث احساس عدم امنیت در سایر محققان می گردد	۳	۵,۱	۱۰	۱۶,۹	۹	۱۵,۳	۲۲	۳۷,۳	۱۵	۲۵,۴
این پدیده باعث بدبینی و بی اعتمادی نسبت به جامعه علمی می شود	۶	۱۰,۲	۸	۱۳,۶	۶	۱۰,۲	۲۲	۳۷,۳	۱۷	۲۸,۸
دراین نتیجه این پدیده جامعه ی علمی متوجه می شود و اعتبار فرد از دست می رود	۶	۱۰,۲	۱۵	۲۵,۴	۴	۶,۸	۲۲	۳۷,۳	۱۲	۲۰,۳
علت نادرست بودن این پدیده آن است که این کارازنظرعلمی وقانونی اشتباه می باشد	۰	۰	۴	۶,۸	۹	۱۵,۳	۳۱	۵۲,۵	۱۵	۲۵,۴
علت نادرست بودن این پدیده آن است که متونی که در آن از این پدیده استفاده شده است نشان دهنده ی دانش نگارنده نیست.	۲	۳,۴	۷	۱۱,۹	۸	۱۳,۶	۳۳	۵۵,۹	۹	۱۵,۳
علت نادرست بودن این پدیده آن است که مولف متن به استفاده از این پدیده عادت کرده و در نگارش متون علمی تخصص پیدا نمی کند.	۱	۱,۷	۱۱	۱۸,۶	۲	۳,۴	۲۹	۴۹,۲	۱۶	۲۷,۱
علت نادرست بودن این پدیده آن است که کسی که مرتکب سرقت علمی- ادبی می شود در واقع به جامعه علمی آسیب می رساند.	۱	۱,۷	۱۱	۱۸,۶	۸	۱۳,۶	۲۸	۴۷,۵	۱۱	۱۸,۶
علت نادرست بودن این پدیده آن است که این کار به بدی تقلب در یک امتحان است.	۴	۶,۸	۱۹	۳۲,۲	۱۳	۲۲	۱۸	۳۰,۵	۵	۸,۵
سرقت علمی ادبی پدیده درستی است زیرا گاهی اوقات به علت مشخص بودن تعاریف در برخی موضوعات بدون استفاده از کلمات دیگران نمی توان متنی نوشت.	۵	۸,۵	۱۳	۲۲	۱۶	۲۷,۱	۲۳	۳۹	۲	۳,۴
سرقت علمی ادبی پدیده درستی است زیرا برای افرادی که به زبانی تسلط ندارند استفاده از متنی دیگر به آن زبان کمک کننده است.	۵	۸,۵	۹	۱۵,۳	۱۹	۳۲,۲	۲۳	۳۹	۳	۵,۱
سرقت علمی ادبی پدیده درستی است زیر اگر مولف یک متن اجازه ی استفاده از متن خود را بدهد کار ناپسندی محسوب نمی شود.	۶	۱۰,۲	۱۱	۱۸,۶	۸	۱۳,۶	۲۵	۴۲,۴	۹	۱۵,۳
سرقت علمی ادبی پدیده درستی است زیرا سرقت علمی در بخش هایی از یک مقاله در صورتی که ارزش علمی آن کار بالا باشد قابل اغماض است	۱۲	۲۰,۳	۲۲	۳۷,۳	۱۱	۱۸,۶	۱۰	۱۶,۹	۴	۶,۸
سرقت علمی ادبی پدیده درستی است زیر از انجا که سرقت علمی گرفتن جملات و کلمات از سایرین می باشد نه چیزهای با ارزش این پدیده تخلف جدی محسوب نمی شود.	۱۶	۲۷,۱	۲۲	۳۷,۳	۱۳	۲۲	۶	۱۰,۲	۲	۳,۴

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-07]

نمودار شماره ۱: میانگین نمره آگاهی و نگرش در مورد سرقت علمی و ادبی در اساتید و دستیارها

بحث و نتیجه گیری

نتایج این مطالعه نشان داد که ۹۶,۲درصد ازاساتید و ۸۳,۱درصد از دستیاران اظهار داشتند که نسبت به پدیده ی سرقت علمی وادبی آشنایی دارند. در حالی که میانگین نمره آگاهی اساتید ۶۱,۵ درصد و میانگین نمره آگاهی دستیاران ۶۲,۰۱ درصد بوده است. بنابراین شاید بتوان گفت درعین حال که اظهار به آشنایی با این پدیده دارند اما نتایج میانگین نمرات پرسش نامه آگاهی را تا این میزان بالا نشان نمی دهد. در این مطالعه پرسشنامه مربوط به قسمت آگاهی از مقاله قره داغی و همکاران اقتباس شده است که آن ها نیز این سوالات را از کتابی تحت عنوان "شیوه ی نگارش آکادمیک برای دانشجویان کارشناسی ارشد :قوانین و مهارت های ضروری"که توسط swalesو feak (۱۰).

در سال ۱۹۹۴ نوشته شده، برداشت کرده اند. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بیشترین آگاهی اساتید در بین سوالات پرسشنامه درخصوص این بود که آن ها می دانستند کپی یک پاراگراف از یک مقاله و حذف جملاتی و اضافه کردن جملاتی دیگرحتی با قید رفرنس در انتهای متن نمونه ای از سرقت علمی و ادبی محسوب می شود.درحالی که میزان آگاهی دستیاران نسبت به این سوال جزو کمترین موارد به دست آمده بود. در میان اساتید کمترین آگاهی باکمال تعجب مربوط به سوال پنجم بوده درحالی که بیشترین نمره آگاهی دستیاران در مورد این سوال بوده است.

در یک مطالعه که میان دانشجویان رشته ی داروسازی دانشکده سیدنی انجام شده بود نیز نتایج حدودا مشابهی با مطالعه حاضر را نشان داد به این صورت که در این مطالعه ۳۱درصد از دانشجویان دوران عمومی ذکر کردند که استفاده از نشانه های (" ") یا استفاده از فونت ایتالیک نمونه ای از سرقت علمی وادبی محسوب می شود درحالی که ۴۱درصد دانشجویان رده های بالاتر این عمل را سرقت علمی ادبی می دانند(۱۱). بنابرین به نظر می رسد که با افزایش درجه علمی و فعالیت بیشتر درحوزه پژوهش نگاه سخت گیرانه تری نسبت به پدیده سرقت علمی و ادبی در افراد ایجاد می شود.تا جایی که استفاده ازمتن دیگری را حتی بانشانه گذاری وفونت متفاوت جایز نمی دانند.

درکل می توان گفت میزان آگاهی چه در اساتید و چه در دستیاران هنوز تا حد ایده آل فاصله داشته و مطالعاتی که برروی دانشگاه های سایر کشورهای خاورمیانه صورت گرفته نیز نتایج مشابهی را نشان می دهد(۶). بنابرین می توان گفت فراهم کردن زمینه های مختلف جهت بالا بردن میزان آگاهی اعضای هیئت علمی و دستیاران دندان پزشکی لازم به نظرمی رسد. در خصوص سوالاتی که نگرش اساتید و دستیاران را نسبت به علت ارتکاب پدیده ی سرقت علمی و ادبی بررسی می نمود در هر دو گروه بالاترین درصد موافقت با عدم دارابودن مهارت کافی درنگارش متون علمی دیده شد. در مطالعه singh و همکاران (۸) نیز ۳۵درصد از افراد مطالعه براین باور بودند که به دلیل این که زبان مادری آن ها انگلیسی نیست نیاز به استفاده از مقالات انگلیسی زبان دارند و این که اصولاً نوشتن مقالات کار آسانی نبوده و نیاز به راهنما دارد. در خصوص لزوم و نوع مجازات ارتکاب سرقت علمی و ادبی هیچ کدام از اساتید گزینه کاملاً موافق با عدم مجازات را انتخاب نکردند وانتخاب تنها ۹,۶ درصد از آن ها گزینه ی موافق با عدم مجازات بوده است. در حالی که دستیاران به ترتیب ۱,۷ درصد و ۲۵,۴درصد با گزینه های کاملاًموافق و موافق اظهار داشتند که اعمال مجازات نباید صورت گیرد.شاید بتوان گفت که با بالارفتن میزان تجربه ی پژوهشی در میان اساتید نگرش آن ها نسبت به نادرست بودن پدیده ی سرقت علمی و ادبی و ارتکاب آن منفی تر شده است.دراین مطالعه در مجموع ۶۳,۵ درصد از اساتیدو ۴۵,۸درصد از دستیاران معتقد بودند که برای مجازات ارتکاب سرقت علمی و ادبی باید مقاله ی فرد متخلف بازگشت داده شودو تا مدتی به او اجازه ی نگارش مقاله داده نشود.باز هم این نکته به نگرش منفی تر اساتید نسبت به دستیاران اشاره دارد.

در مطالعه ی singh و همکاران(۸) نیز ۶۷درصد از افراد شرکت کننده معتقد به تنبیه و مجازات فرد مرتکب به سرقت علمی و ادبی از طریق خروج مقاله آن ها از مجله بوده اند. دراین مطالعه گزینه های سخت گیرانه تری به منظور مجازات از جمله خروج کلیه مقالات فرد مرتکب از مجله ها وجود داشته که تنها ۱۵ درصد از شرکت کنندگان در این مطالعه آن را انتخاب کردند. singh و همکاران(۸) اظهار داشتند که یکسان سازی قوانین و بازخوردهای سخت گیرانه توسط دولت ها و دپارتمان های پژوهشی باید برای از میان بردن ریشه های پدیده ی سرقت علمی و ادبی انجام گردد. در مطالعه حاضر بیشترین تاثیر پدیده ی سرقت علمی و ادبی از نظر هر دو گروه مورد مطالعه، بدبینی و بی اعتمادی نسبت به جامعه ی علمی بود (۹۸درصد از اساتید و ۶۶,۱ درصد از دستیاران) این اختلاف در نگرش نسبت به این سوال احتمالاً می تواند به دلیل اهمیتی باشد که اساتید برای جایگاه علمی و پژوهشی خود قائل هستند.در میان اساتید بیشترین افراد علت نادرست بودن پدیده ی سرقت علمی و ادبی را آسیب به جامعه ی علمی دانستند در حالی که دستیاران نادرست بودن این پدیده را بیشتر به علت مغایرت با قوانین ذکر کردند. این اختلاف شاید به دلیل اهمیت بیشتر رتبه علمی و پژوهشی در جامعه علمی و تأثیر آن در جامعه علمی دانشگاهی برای اساتید واهمیت بیشتر قوانین و ترس از سرپیچی از آن برای دستیاران باشد.

با توجه به مطالعه ای نیز ارتکاب سرقت علمی و ادبی رقابت سالم در جامعه ی علمی را به خطر می اندازد و منجر به بی اعتمادی در جامعه ی علمی خواهد شد(۱۲). در خصوص ۵ سوال آخر که در واقع علت نگرش مثبت نسبت به سرقت علمی و ادبی را ارزیابی کرده اند هردو گروه به سه سوال اول رویکرد موافقی را

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-07]

نشان دادند. در حقیقت ذکر کرده اند که آشنا نبودن به زبان انگلیسی و نیز مشخص بودن برخی تعاریف درزبان انگلیسی و همچنین اجازه یک مؤلف به استفاده از متن خود، همگی رامی توان توجیهی برای سرقت علمی وادبی محسوب کرد. نگرش نسبت به پدیده ی سرقت علمی و ادبی محصول رفتارهای شخصی افراد و ریشه در محیط فرهنگی آن ها دارد، امادرحقیقت در یک جامعه ی علمی معیارهای شخصی در نگاه به یک موضوع بایستی با کنترل رفتارها برمبنای قوانین سازمان یافته جایگزین شود (۱۳).

یکی از محدودیت های این مطالعه مربوط به پرسشنامه است که همانند سایر پرسشنامه ها وابسته به طرز تفکر شخصی (subjective) است .به عبارت دیگر معیاری برای ارزیابی رفتارهای شرکت کنندگان وجودنداشت.این امر امکان دارد باعث شود که بعضاً جواب دهندگان از روی صداقت به سوالات پاسخ ندهند. برگزاری کلاس های آموزشی در رابطه باسرقت علمی-ادبی و نیز اختصاص دادن پنل هایی در سمینارها و کنفرانس های دوره ای و طراحی و ساخت پمفلت های آموزشی می تواند به بالا بردن میزان آگاهی متخصصین وپژوهشگران کمک شایانی نماید. به طور کلی می توان گفت که آگاهی و نگرش ارزیابی شده در این مطالعه تا رسیدن به حد ایده آل فاصله داشته و بنابراین لزوم برگزاری دوره های نگارش متون علمی با تمرکز بر روی سرقت علمی و ادبی در کوریکولوم آموزشی دستیاران احساس می شود.

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-07]

Evaluation of knowledge and attitude of dental residents and professors of Isfahan dental school toward plagiarism in 1396

N. Kargahi[1](DDS) , F. Keshani(DDS) *[2] , AH. Shahsiah(Dental Student)[3]

1. Dental research center, department of Oral and Maxillofacial Pathology , Faculty of Dentistry, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
2. Dental research center, department of Oral and Maxillofacial Pathology , Faculty of Dentistry, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
3. Dental School , Isfahan University of Medical of Sciences , Isfahan ,Iran

Biannual Medical Education, Babol Univ Med Sci; 8(1); Autumn & Winter 2019-2020; pp: 15-22

Received: Sep 9 th 2019, Revised: March 11th 2020, Accepted: March 14th 2020

ABSTRACT

BACKGROUND AND OBJECTIVE: Plagiarism refers to the assignment of another work without the permission of that person. The purpose of this study was to determine the mean score of knowledge and assessment of attitude of dental residents and professors of Isfahan Dental School regarding the plagiarism.

METHODS: This descriptive-analytic study was carried out in a questionnaire series of dental residents and professors of Isfahan Dental School in 1396. Questions of the questionnaire consist of three parts. The first part assesses the level of encounter and familiarity of dental residents and professors with this phenomenon. The second part is related to knowledge and the third part is related to the attitude. Data was analyzed by SPSS software using t-test and descriptive statistics ($P \leq 0.001$).

FINDINGS: The average score of professors' knowledge was 61.5% and resident knowledge was 62.01% which does not show significant difference. In evolution of the questions related to the assessment of attitude of both groups, the highest percentage of agreement to the cause of plagiarism was lack of adequate skills in their scientific writing. The tendency to impose stricter penalties on perpetrators amongst professors was more intense. Also, professor's cognize the damage to the scientific community was the major consequence, while the assistants are more likely to relate this phenomenon to Contradiction with the rules.

CONCLUSION: It can be said that the knowledge and attitudes assessed in this study are far from ideal, and executing of scientific writing courses focusing on this phenomenon is suggested.

KEY WORDS: attitude-knowledge-dental residents and professors-plagiarism

*Corresponding Author: **N. Kargahi**

Address:Faculty of dental, Esfahan university of medical science, Esfahan, Iran.

Tel: +98313303395

Email: f_keshani@dnt.mui.ac.ir

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-07]

References

1.Skandalakis JE,Mirilas P.Plagiarism.Arch surg 2004 ;139(9):1022-4.

2.Roig M.Plagiarism and self-plagiarism:What every author should know . Biochemia Medica 2010; 20(3):295-300.

3.Hall AR, Newton I.Philosophers at war: the quarrel between Newton and Leibniz.Cambridge ENG; New york:Cambridge Universit press;1980.

4.Maddox J.Plagiarism is worse than mere theft.Nature 1995;376(6543):721.

5.Titus SL,wells JA,Rhoades LJ.Repairing Research integrity.Nature 2008;453(7198:) 980-2.

6.Gharedaghi M,Nourijelyani K,Salehi Sadeghiani M,Youszadeh Fard Y,Gharedaghi A,Javadian P, et al.knowledge of medical students of Tehran University of medical science regarding lagiarism.Acta Medica Iranica, 2013;51(6):418-424.

7.Poorolajal J,Cheraghi P,Doosti Irani A,cheraghi Z,Mirfakhraei M Construction of knowledge ,Attitude and practice Questionnaire for assessing plagiarism .Iranian J publ Health 2012 ;4(1): 54-58.

8.Singh H, Guram N.Knowledge and Attitude of Dental professionals of North india Toward plagiarism.N Am J med sci 2014;6(1):6_-111.

9. Mavrinac M, Brumini G, Bilic-Zulle L, Petrovecki M. Construction and validation of attitudes toward plagiarism questionnaire.Crest Med J 2010;51(3):195-201.

10.Swales JM, Feak CB. Academic writing for graduate students : essential tasks and skills : a course for nonnative speakers of English. Ann Arbor: University of MichiganPress; 1994.

11.Ryan G, Bonanno H, Krass I, Scouller K, Smith L. Undergraduate and postgraduate pharmacy students'perceptions of plagiarism and academic honesty. Am J Pharm Educ 2009;73(6):105.

12.Titus SL,wells JA,Rhoades LJ.Repairing Research integrity.Nature 2008;453(7198:) 980-2.

13.Mavrinac M, Brumini G, Bilic-Zulle L, Petrovecki M. Construction and validation of attitudes toward plagiarism.Rijek University School of Medicine;2010.51.195.

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-07]